

A búza a tisztaság, jólét és áldás megtestesítője. A három falu öregei szerint minden búzaszem horpadt oldalában Jézus arcképe látható.

A szalmafonás bevált alapanyaga a búzaszár, vagy alakor (itt orokojnak mondják). A szalma feldolgozása az elejétől a végéig közösségi tevékenység volt: az aratás, tisztítás, fonás mind kalákában történt.

A fenti sorokat olvasva legtöbbször méltán gondolnak Kőrispatakra, a Szalmakalap Múzeumra, de Udvarhelyszéken van egy másik hazája is a szalmának, amelyet hosszú idők óta fonnak a szorgos kezek.

Béta, Dobó, Vágásban a szalmafonás technikáját szinte minden nő ismerte, még a gyermekek is.

Folytatódik a Homoród-Rika-Küküllő Leader Egyesület [Érték-kaland \(ÉK\) elnevezésű kezdeményezése](#), melynek célja, hogy az egyesület által lefedett térség közismert vagy éppen rejtett értékeit felleltározza, megismertesse, továbbá játékok és túrák által tovább népszerűsítse. Készül tehát térségünk ÉKességeinek leltára, gyalog- és biciklitúrákkal fűszerezve. Az Érték-kaland médiapartnere az uh.ro is.

A közösségi események, összejövetelek központi eleme volt a szalmafonás, az emberek összegyűltek, kalapot kötöttek, elműlatták az időt közösen.

Egy székelydobói kalapkészítőt kerestünk meg, akit a szalmafonás történetéről faggattunk. **Dobai Mátyás**

korán találkozott a mesterséggel, édesapja mellett sajátította el a szakmát.

Zsidók hozták be divatba a fejfedőt

„Édesapámék mindig azt mondogatták, hogy a zsidó hozta be a faluba a szalmafonást, kalapvarrást. A faluban működtettek egy kisebb gyárat, ahol helyi emberek dolgoztak, kalapot varrtak, s innét aztán Segesvárra vitték le az árut. A három falu népe így tanulta meg ezt a mesterséget – magyarázza kalapkészítő.

Amikor a zsidók elhagyták a falut, vagy elvitték őket, akkor az egyik házban hátrahagyták a gépeket. Ezek a gépek most már több mint száz évesek.

„Mindenkinek nem volt gépe, ezért hallottam olyanról is, hogy egy-egy asszony télen megkötötte a kalapot, saját kézzel megvarrta s így vitte a piacra a kész kalapot, amelynek minden mozzanatát saját kézzel végezte” – meséli tovább a dobói mesterember.

Családi örökség ez számára, nagyanyját kitanították erre a mesterségre, amit aztán továbbadott édesapjának. Gyermekkorában már korán bekapcsolódtak a munkába, általában a mongorolást (szalma vékonyítása) és a szalma kisedését a kévéből bízták rájuk.

Esténként kórusba jártak, ahol mindenki arra törekedett, hogy a marék szalmáját minél hamarabb kösse ki, hogy tudjon elmenni szánkózni, játszani.

Apáról fiúra szállt a mesterség

„Amikor kilencedikes lettem, már olyan jól értettem a dolgot, hogy édesapámmal vettünk egy kalapvarró gépet nekem is. Abban az időben olyan jól ment a vásár, hogy úgy láttam, meg lehet ebből élni” – meséli Dobai Mátyás, aki 1996-óta foglalkozik a szalmakalappal, a kezdetekben édesapjával, utána önállóan.

Inkább a kalapokkal foglalkozott, ez ment a vásáron, ezt tudta a legjobban értékesíteni. Édesapja szerdától szombatig mindennap járt a heti vásárokra – szerdán Segesvárra, csütörtökön Medgyesre, pénteken Kőhalomra, szombaton Lövéte.

Vonattal, a hátán zsákban vitte a kalapokat. Időszakosan jár Barótra, Kőhalomra és Korondra is.

„Az a helyzet, hogy régebben minden asszony kötötte a kalapot, ma már kevesen teszik. Jövedelemkiegészítő foglalkozás volt. Azok, akik tudták, már öregek, a fiatalok nem tanulták meg.

Szükség lenne olyan programokra, amelyeken meg lehetne tanítani az újabb nemzedéket a kalapkötésre. Egy kicsi reklámmal jobban menne a dolog, például Kőrispatakon múzeumot hoztak létre, ismerik is az emberek” – mondja a dobói kalapfonó.

Dobai Mátyás keresi a lehetőséget arra, hogy új, más termékeket is el tudjon készíteni szalmából. Más fajta kalapokat is készítene, nagynénje például bevásárló szatyrokat csinál, volt is ezeknek keletje a román tengerparton.

A gyermekek kötelező feladata volt, hogy kikössenek egy vég kalapot, mielőtt elmennek

játszani a faluba. Ez amolyan házimunka is volt. Zakariás Papp Magdolna vágási nyugdíjas pedagógus egy versikével mutatta be a szalmakalap feldolgozását:

Egyszer egy az csak egy, mindenki így tudja,
De egy szál szalma is hasznunkat szolgálja.
Ha két szálát teszünk keresztbe, hosszába,
Dísz lehet belőle, vagy pedig képráma.
Hogyha három szálát hajtogatunk össze,
Lánycopfhoz hasonló fonat lesz belőle.
Négyszálúból készül a katonacsipke,
Férfikalapoknak dísze, ékessége.
Az öt szálból lyukas csipkét készíthetünk,
Amellyel kalapot s táskát készíthetünk.
Hatszálúból készül ez a recés minta,
Dísznek teszik fel a női kalapokra.
Leggyakoribb a hét szálból készült fonat,
Ebből varrják a nő- s férfikalapokat.
A sróf nevű fonat már nyolc szálból készül,
Ez szolgál a férfikalapok díszéül.
Ha kilenc szál szalmát hajtogatunk össze,
Pulizskakeverő kalap lesz belőle.
Tizenegyes fonat a legkeresettebb,
Ebből a fonatból mindent készítenek.
Ki a szalmafonást nem érti, nem tudja,
Béta-, Dobó- s Vágásban megtanulhatja.

Nyerj egy kattintással egy kétszemélyes wellness-hétvégét Homoródfürdőn!

Május 25-én délben az oldal látogatói között kisorsolnak egy kétszemélyes wellness hétvégét (fürdőhasználat + szállás) a Lobogó Panzió felajánlásával. Kalandra fel, légy az ékes csapat tagja [és kattints ide.](#)